

PÅ GRENSEN

NO 1. 2016 \ 9. ÅRGANG

UTGITT AV TOLLETATEN

Lær mer!
OPPDATERT
KURSKALENDER
Side 31

Brenner legemidler

SIDE 24

Bli best på tollbehandling!

SIDE 31

Øl, vin og sprit rett i sluket

SIDE 16

Smugler kulturarven

SIDE 22

Tilfeldige beslag av truede arter?

SIDE 14

TEMA

En hund etter valuta

Tolletatens valutasøkshunder sto for beslag av rundt ti millioner kroner bare på Gardermoen i fjor.

SIDE 6

LES OGSÅ! SAFESEANET FORBEDRES s. 30 \ ENDELIG NY TOLLSTASJON PÅ KILPISJÄRVI s. 4

TOLL
CUSTOMS

Hvordan skal vi følge opp storsatsingen?

I årets statsbudsjett gjorde Finansdepartementet alvor av tidligere løfter om å styrke Tolletatens grensekontroll. Nå er det vår tur til å omgjøre satsingen til bedre grensekontroll, bedre samfunnsbeskyttelse og bedre resultater.

Fra 1. januar har vi blitt en ny etat med to hovedansvarsområder, vareførsel og grensekontroll. Samt ikke minst den viktige koordineringsfunksjon på grensen, kjent internasjonalt som Coordinated Border Management. Men etter et år med store omveltninger viser årsrapporten for 2015 at vi likevel ikke har glemt den daglige driften. Vi kan se tilbake på nok et år med gode resultater.

I grensekontrollen har vi avdekket flere alvorlige overtredelser enn tidligere. Ved økonomisk kontroll har vi avdekket unndragelser og feildeklareringer for 1,5 milliarder kroner, et beløp som bare har vært bedre én gang tidligere. Dette er penger som ikke ville blitt innbetalt til fellesskapet hadde det ikke vært for Tolletatens økonomiske kontroll. Og selv om vi ved årsskiftet overlot flertallet av våre innkrevningsoppgaver til Skatteetaten, har vi i 2015 vært mer fokuserte enn noen gang på å sikre staten inntekter. Med en løsningsgrad på smått utrolige 99,9 prosent ble Tolletatens inntekt 229,1 milliarder kroner i fjor. Det resultatet har aldri vært høyere.

Nå er det på tide å se framover – hvordan skal fremtidens Tolletat se ut?

Vi møter i større grad organisert grense-

skridende kriminalitet, som løpende profesjonaliseres. Med vår satsing på analyse og etterretning, på elektronisk tilstedeværelse på alle grenseoverganger og ny og bedre systemstøtte på kontrollområdet, vil Tolletaten være godt rustet framover.

Det er en økende vareflyt over grensene og samfunnet og næringslivet har krav om en effektiv og samordnet grensepassering. Det stiller krav til vår informasjonsinn-samling, etterretning og analyse som skal føre til at de riktige objektene velges ut til kontroll, både for å øke treffprosenten og for å redusere kontrollbyrden for det legale næringslivet.

Digitaliseringen akselererer og den elektroniske grensekryssende handelen øker. Det utfordrer våre institusjoner, regler, prosedyrer og krever nytenkning. 2016 blir et viktig år for Tolletaten, der vi skal tenke nytt og beholde den gode korpsånden og arbeidsmoralen vi har.

Framover skal vi være mer digitale og utviklingsorienterte. Vi skal samarbeide bedre og jobbe mer målrettet og spesialisert enn i dag.

Vi skal vise at vi er satsingen verdig og har for lengst begynt å bygge opp en sterk og litt annerledes grenseetat enn det vi var tidligere.

Bjørn Røse

Bjørn Røse, tolldirektør

”

Det er fantastisk hva disse hundene klarer å lukte seg fram til.

Finansminister Siv Jensen

Utgitt av Tolletaten
Postboks 8122 Dep.
0032 Oslo
Tlf.: 22 86 03 00
www.toll.no
Ansvarlig redaktør:
Robert Haast
Redaktør: Karoline Carlsen
Design og redaksjonell
rådgivning: Redink

Trykk: RKGrafiske AS
Opplag: 3500 eksemplarer
Forsidefoto: Thomas
Haugersveen

ISSN 1891-2486

Innspill og tips kan sendes til:
kaca@toll.no.

**TOLL
CUSTOMS**

244 I en container i Vestfold fant tollere 244 piratkopier av «Hans J Wegner CH24 Y»-stol. De var gjemt i en sending rotting hagemøbler.

10 På Svinesund ble en kvinne stanset med ti liter GBL i en plastkanne.

Ny årsavgift
Fra 2016 har Skatteetaten tatt over ansvaret for årsavgiften. Den ble sendt ut for 3,7 millioner kjøretøy 19. februar med betalingsfrist 21. mars. Spørsmål om avgiften skal ikke lenger rettes til Tolletaten, men Skatteetaten. De svarer på telefon 22 07 76 00.

Flere sigaretter
I fjor beslagla Toll-etaten 11,6 millioner sigaretter. Det er to millioner mer enn året før. Det største beslaget var på 687 520 sigaretter.

Personkontroll
Tolletaten har siden før jul bistått politiet med personkontroll på grensen i forbindelse med flyktningestrømmen. Totalt har 2 472 personer blitt overlevert politiet i 2015. Det er en økning på 50 prosent fra 2014.

320 Oslostollere avdekket 320 000 sigaretter da de stanset en varebil på Kløfta. Beslaget er én million kroner i avgiftsunndragelse.

Endrer åpningstider

En publikumsnedgang i ekspedisjonen gjør at flere tollsteder fra 1. mars har endret åpningstidene sine. De nye åpningstidene innebærer at ekspedisjonene i Kirkenes, Hammerfest og Harstad har åpent mandag og torsdag kl. 09.00 -12.00. Tromsø holder åpent mandag til fredag kl. 09.00 -12.00. Narvik, Bodø og Mo i Rana har åpningstid mandag og torsdag kl. 09.00 -12.00. Trondheim holder åpent mandag til fredag kl. 09.00-12.00 Svinesund og Ørje vil være døgnåpne. Endringene er gjort på bakgrunn av trafikkgrunnlaget og ressursene skal flyttes til andre prioriterte oppgaver. For fullstendig oversikt over alle åpningstider, se toll.no

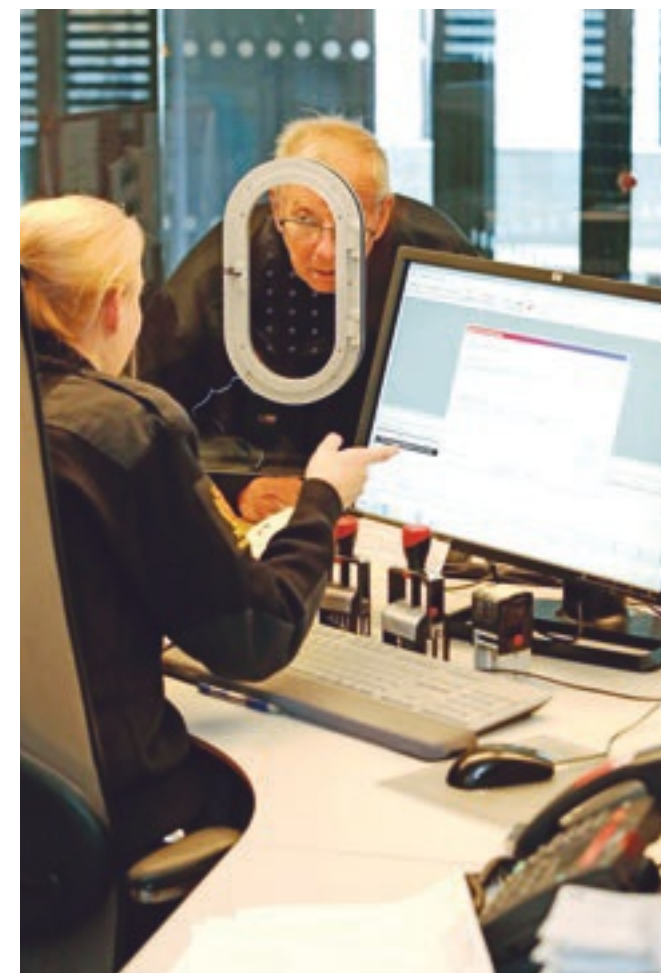

Foto: Torje Helestad

Jobbe i Tolletaten?

Er du opptatt av samfunnsikkerhet og ønsker å ta ansvar for fellesskapet? Da kan en tollaspirantstilling være jobben for deg. I løpet av høsten lyser vi ut nye stillinger i flere deler av landet. For å søke må du ha generell studiekompetanse og førerkort, og du må ha gode norsk- og engelskkunnskaper. En tollaspirant er en tolltjenestemann under utdanning. Utdanningen tar totalt 2,5 år og består av teoriundervisning i Oslo og praksis i den tollregion man blir ansatt i. Alle Tolletatens ledige stillinger ligger her: toll.easycruit.com

Gammelt: Slik ser tollstasjonen ut i dag, men snart blir det byttet ut med et langt mer moderne bygg.

Blir regionens største

Snart rives den gamle og slitte tollstasjonen i Kilpisjärvi.

Våren 2016 starter byggingen av Tollregion Nord-Norges største og mest moderne tollstasjon. Det aldrende tollbygget på Kilpisjärvi skal erstattes av et helt nytt bygg.

I dag jobber norske og finske tollere side om side på tollstasjonen. Det skal de fortsette med også i framtiden, men da med langt bedre fasiliteter, både for ekspedisjon og kontroll.

Med nye, større og moderniserte lokaler får stasjonen helt andre og bedre kontrollmuligheter enn

i dag. Det blir blant annet mulig å undersøke vogntog innendørs.

Den nye tollstasjonen vil få en 21 meter lang kontrollhall som vil kunne romme vogntog, som i dag må kontrolleres ute. Uten-dørs kontroll har vært utfordrende både for tollere og sjåførere når kulda har vært på det verste om vinteren.

I tillegg skal tollstedet få både røntgenutstyr og skiltlesende kameraer.

Tollstasjonen skal ligge på

samme sted som i dag, og er planlagt ferdigstilt i 2017. Det er det finske tollvesenet som er byggherre, men regningen skal deles mellom Norge og Finland.

For tolloverinspektør Geir Eriksen og kollegaene hans som er stasjonert på Kilpisjärvi, fører det moderne bygget til en ny og bedre hverdag.

– Når det står ferdig blir det også endret trafikk mønster med rødt og grønn sone, og sluser med trafikken bak, sier han.

Foto: Gry Rønning

Innad i etaten

NYANSETTELSE

It-direktør Jan Erik Ressem (øverst) og administrasjonsdirektør Erik Guldhav.

Nye i toppledelsen

Jan Erik Ressem er ansatt som ny IT-direktør, og Erik Guldhav er ansatt som avdelingsdirektør for administrasjonsavdelingen i Tolldirektoratet.

De to nye lederne tiltrer i løpet av våren.

Jan Erik Ressem (46) kommer fra stillingen som daglig leder i Avante Consulting AS, hvor han siden 2013 har drevet selvstendig IT-konsulentvirksomhet, med Oslo kommune som en av oppdragsgiverne. Han har også vært IT-direktør i Lånekassen i perioden 2007-2013 og avdelingsdirektør i Computas.

Erik Guldhav kommer fra jobben som avdelingsdirektør i Økonomi- og administrasjonsavdelingen i Forsvarets Etterretningstjeneste. Guldhavs utdanning og arbeidserfaring kommer i hovedsak fra Forsvaret. Han har også vært underdirektør i Idrettsavdelingen i Kulturdepartementet og har arbeidserfaring fra Forsvarsdepartementet.

Valutajegeren

Siden 2011 har Tolletatens valutahunder snust seg fram til 68 millioner kroner.

Tekst: Karoline Carlsen og Thore Simenstad Foto: Thomas Haugersveen

FAKTA

Valutasøkshunder

Det er i dag fem valutasøkshunder i Norge. Tolletaten fikk de første hundene i 2009. Papiret pengene trykkes på lukter spesielt, noe som gjør det mulig å utdanne egne valutahunder på samme måte som narkotikahunder. Hundene trenes opp til å reagere på betydelige pengebeløp og ikke bare noen få sedler, men de lukter ikke forskjell på 24 000 og 26 000 kroner. Det tar cirka to år å trene opp en valutahund.

Hei! Vi skal bare lukte litt på klærne og sekken din vi.

Hundeførerne Kristin og Nils Kenneth står rett utenfor Emirates fly til Dubai, som snart skal ta av fra Gardermoen. Men før de 230 passasjerene kan sette seg til rette på flyet, må de imidlertid passere valuta-søks hundene Ted (5) og Duke (2). De er to av Tolletatens fremste våpen mot den stadig økende økonomiske kriminaliteten.

Umulig å spore. Siden 2010 har Tolletaten beslaglagt til sammen 307 millioner kroner i valuta, som er forsøkt smuglet ut eller inn i Norge.

Grensen for hvor mye valuta som kan passere norgesgrensen uten ytterligere forklaring er 25 000 kroner, men om du vil frakte mer koster det deg ingenting. Det eneste som må fylles ut er et deklareringskjema. Når det ikke er mer som skal til, hvorfor stanset tollere nesten 1 000 personer som prøvde å smugle penger inn eller ut av landet bare i 2015?

Trolig fordi de ønsker å holde pengene utenfor myndighetskontroll, noe som gjør sporing vanskelig.

– At personer ikke deklarerer penger ved grensepassering gir i seg selv myndighetene verdifull informasjon, sier avdelingsleder Sven Arild Damslora i enheten for finansiell etterretning i Økokrim.

I tillegg til å deklare valuta er det også enkelt å foreta en elektronisk valutaoverføring, men da blir igjen transaksjonen registrert i valutaregisteret. Og formålet med dette registeret er nettopp å forebygge og bekjempe kriminalitet og bidra til riktig skatte- og avgiftsbetaling.

Derfor blinker varsellampene hos Økokrim når personer blir stanset med store kontantbeløp på grensen, og det er de som følger pengesporet etter at Tolletaten har gjort selve pengebeslaget.

– Bruk av store mengder kontanter kan hovedsakelig knyttes til arbeidsmarkedskriminalitet som svart arbeid, manglende arbeids- og oppholdstillatelser, smugling av narkotika og prostitusjon. De som driver disse virksomhetene vil ikke sette elektroniske spor og ønsker å forbli anonyme. En ting er at pengene ikke blir kjent og beskattet, men vi ser også at mennesker blir grovt utnyttet med dårlige lønninger, lange arbeidsdager og kummerlige boforhold, eller blir presset til å gjøre straffbare handlinger, sier Damslora.

Sven Arild Damslora, avdelingsleder for enheten finansiell etterretning i Økokrim

fakta

Reise med valuta

• Skal du ha med mer enn 25 000 kroner til eller fra Norge, må du melde fra til Tolletaten og deklare beløpet.

• Det er ikke forbudt å ha med mer, og du må ikke betale avgift for det overskridende beløpet, men du må deklare det før du reiser.

• Melder du ikke fra må du betale 20 prosent av hele beløpet i et overtredelsesgebyr.

• Mistenkes inn- eller utførselen å være forbundet med kriminalitet blir du anmeldt til politiet og pengene beslaglegges, og går i statskassa.

• I 2015 mottok Tolletaten 13 326 fysiske valutadeklarasjoner (849 millioner kroner).

– **Du har et problem.** – Mamma, han slikket på meg!

Ingen slipper unna jaktlabradoren Ted når han lukter seg gjennom passasjerene på den ytterste gaten på Gardermoen. Eldre, barn, vesker og ryggsekker blir luktet på.

– Tusen takk, og ha en fin tur, er beskjeden de fleste får fra tollerne.

Men så kommer det en ryggsekk som vekker Teds nysgjerrighet. Han gjør en markering og belønnes med en gul tennisball. Tennisballen er hele grunnen til at han jakter på penger.

– Du kan bli med meg inn hit, får eieren av ryggsekken beskjed om og blir tatt med inn på et rom tilknyttet gaten. To tollere går gjennom sekken og der finner de 14 000 euro og 400 dollar, tilsvarende rundt 140 000 kroner.

– Det er altfor mye penger, så nå har du et problem, er den klare beskjeden mannen får.

Skjuler opprinnelsen. – Dersom tollere mistenker at pengene de avdekker i kontroller stammer fra straffbare handlinger, er det viktig at smuglingen blir anmeldt slik at politiet kan etterforske forholdet. Vi ønsker å inndra fortjenesten av straffbare handlinger. Ved å ta pengene sender vi samtidig et kraftig signal til de som driver lyssky virksomhet at det koster i tillegg til selve straffen de blir idømt, sier Sven Arild Damslora i Økokrim.

Han legger vekt på at Tolletatens valutabeslag kan bidra til å avdekke hvitvasking av utbytter fra straffbare handlinger som organisert kriminalitet, narkotikahandel, menneskesmugling, våpensmugling, ransutbytte, bedrageri eller korrupsjon.

– Formålet med hvitvasking er å få det til å se ut som fortjenesten er ervervet på lovlig måte og skjule den illegale opprinnelsen, påpeker Damslora.

For Skatteetaten er også Tolletatens valutakontroller viktig med tanke på skatte- og avgiftskriminalitet.

– På tross av generelt stor kontrollvirksomhet og store avdekkede beløp, antas det at bare en liten del av all skatte- og avgiftskriminalitet avdekkes, sier kommunikasjonsrådgiver Helen Rist i Skatteetaten. Derfor er Tolletatens valutakontroller et viktig bidrag.

– Det er grunn til å tro at beslagene hovedsakelig er penger som er unndratt en form for beskatning og at staten dermed ikke får de inntektene de skal ha. Samtidig er dette ofte penger som kan knyttes til svart arbeid og skjult omsetning, som når det som unndras virker konkurransevridende i forhold til seriøse aktører i næringslivet, sier Rist. »

Jobber og bor sammen: Nils Kenneth og valuta-hunden Ted er klare for arbeidsdagen. Når den er ferdig blir Ted med hjem til resten av familien.

Blir tatt: Ted har markert på ryggsekken til en 41 år gammel mann som blir tatt med inn på et rom tilknyttet gaten. I sekken blir det funnet 140.000 kroner.

Opptelling: I sekken til mannen som forteller at han er pastor finner tollerne store mengder valuta. Etter opptellingen viser det seg å være 400 amerikanske dollar og 14 000 euro.

Belønning: For Ted og de andre hundene vanker det belønning og lek når det blir gjort valutafunn. I tillegg til å være arbeidskollega er også Ted en del av familien til hundefører Nils Kenneth.

” Hundene blir også ofte brukt i andre etaters aksjoner, som for eksempel bistand til politiet.

Ingen slipper unna. Bak døra ved gate 50 forklarer mannen med ryggsekken at han ikke kjente til reglene for å ta valuta ut av Norge. Han forteller at han er pastor og skal til Etiopia for å dele ut pengene der.

For de resterende passasjerene er kontrollen fortsatt ikke over, og samtidig som pastoren forklarer seg, blir ytterligere fem personer stanset. Tre av dem hadde riktignok mange kontanter på seg, men ikke mer enn 25 000 kroner. De får derfor gå videre om bord i flyet.

Et ektepar har derimot fått et problem, mens kona ikke hadde med mer enn de tillate 25 000 kronene, hadde mannen hennes 30 000 kroner. Ved valutakontroll får du et overtredelsesgebyr på 20 prosent av det totale beløpet du har med deg, dersom 25 000-kronersgrensa er passert. Mannen må derfor betale et gebyr på 6 000 kroner. For pastoren ble det imidlertid mye dyrere.

Han fikk et overtredelsesgebyr på 28 000 kroner.

De to mennene slapp likevel unna politi-anmeldelse. For at saken skal ende opp hos Sven Arild Damskora i Økokrim må store pengebeløp bli beslaglagt. Mindre summer som Tolletaten mistenker stammer fra kriminell virksomhet etterforskes i politidistriktene. I dette tilfellet valgte tollerne å tro på mennenes forklaring om at de ikke kjente til reglene, og de fikk dermed kun et gebyr.

Pastoren kunne dermed løpe om bord i flyet til Dubai i siste liten før dørene ble stengt.

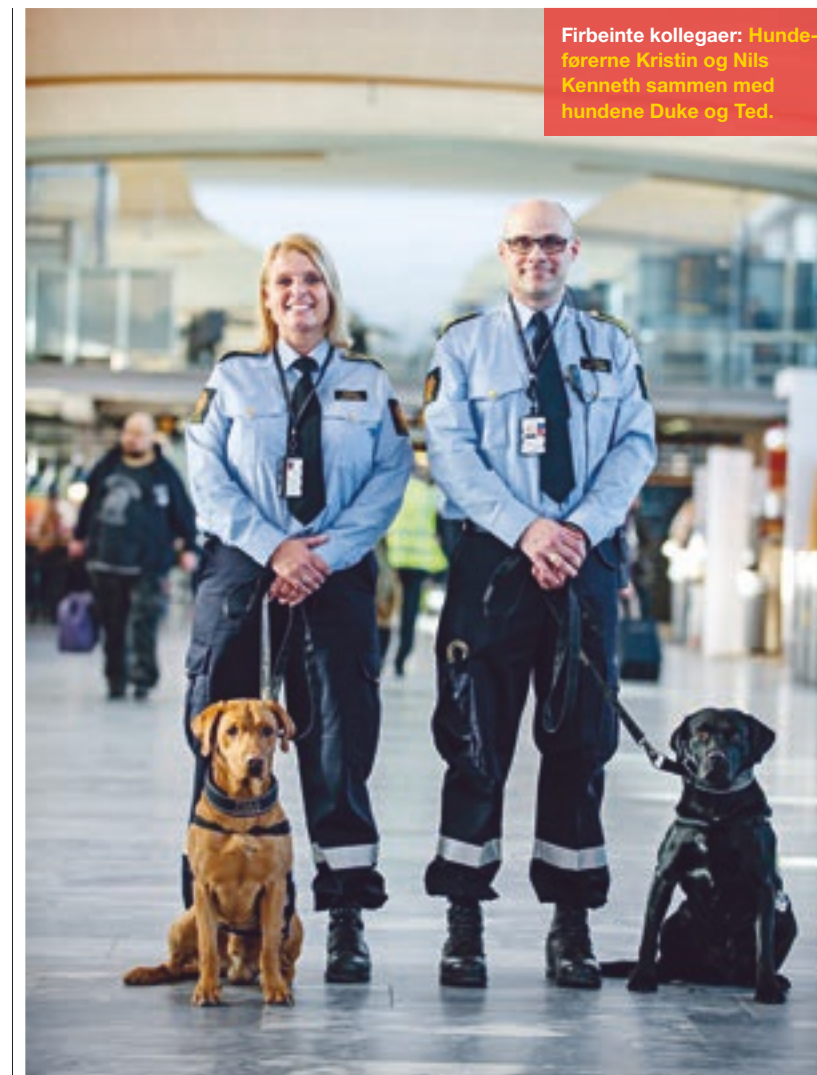
68 millioner. Blant passasjerene til Dubai hadde alle som ble stanset valutaen de ble spurt om lett tilgjengelig, men det er ikke alltid tilfelle.

– Bare fantasien begrenser hvor pengene skjules. De rulles sammen og pakkes deretter inn i plast eller kondom og tollerne avdekker penger innsydd i klær, skjult i sokker og truser. Ja, til og med innvendig i kroppens hulrom, har vi avdekket valutasmugling, sier kontorsjef Hans Wilhelmsen ved grensekontrollen på Gardermoen. Han er fagansvarlig for valuta og har sett det meste.

God erfaring, gode tjenestemenn og dyktige valutahunder har gjort at Gardermoen beslaglegger store valutabeløp hvert eneste år.

Hovedflyplassen og Tollregion Oslo og Akershus disponerer i dag to av Tolletatens fem valutasekshunder.

– Flere fly forlater hovedflyplassen til forskjellige bestemmelsessteder med få minutters mellomrom. Vi kan velge å fordele oss på to flyavganger eller konsentrere innsatsen om ett fly, sier Wilhelmsen. »

Firbeinte kollegaer: Hundeførerne Kristin og Nils Kenneth sammen med hundene Duke og Ted.

fakta Hvitvasking

«Kriminelt utbytte forekommer ofte som kontanter. Hvert år avdekker tollvesenet betydelige summer som ikke deklarerer enten ved ankomst eller avreise til eller fra Norge. Mye tyder på at kontantene i flere av de avdekkede forholdene stammer fra svart arbeid. Det avdekkes også forhold hvor man mistenker at pengene stammer fra utnyttelse av uregistrert arbeidskraft. Motivet for ikke å deklare pengene er sannsynligvis at man ønsker å unngå sporing av midlene. Valutasmuglingen er trolig en del av en hvitvaskingsprosess for å tilsøre den bakenforliggende kriminaliteten og det økonomiske utbyttets opprinnelse, slik at de kriminelle midlene senere kan tas i bruk legalt.»

Arbeidskriminalitet i Norge – situasjonsbeskrivelse 2014

” Å avdekke den usynlige valutastrømmen som pengesugling er med på å lage, er også viktig for å skape et rettferdig næringsliv.

Jan Erik Fåne, Finans Norge

I 2015 hadde Gardermoen til sammen 350 valutaskhundene sto for omtrent halvparten av beslagene.

I tillegg til valutaskhundene Ted og Duke som har hovedbase i Oslo og Akershus, jobber Aron i Tollregion Øst-Norge og Monty i Sør-Norge. I Sør-Norge jobber også Sniff som er etatsens eneste kombinerte narkotika- og valutaskhund, men som mer og mer konsentrerer seg om narkotika.

Disse hundene har tatt over for Ben, Harvey og Dan, som var Tolletatens første valutahunder, hentet fra Storbritannia i 2009. De tre er nå pensjonert, men til sammen har de totalt åtte hundene siden 2011 lukket seg fram til 68 millioner kroner i Tolletatens tjeneste.

Hundene blir også ofte brukt i andre etaters aksjoner, som for eksempel bistand til politiet. Derfor kan nestoren Ben, som nå er pensjonert skryte av å ha snust seg til sammen 70 millioner kroner i karrieren. Hans største politibeslag var på 4,3 millioner kroner.

Det er imidlertid ikke bare hundene som avslører valutasmuglere. Dyktige tjenestemenn, risikovurderinger og etterretning ligger bak Tolletatens totale beslag på 307 millioner de siste seks årene. Tidens største valutabeslag ble gjort om bord i en personbil som kom med ferje fra Tyskland til Oslo i mars 2014. Gjemt i dashbordet fant tollere 5,2 millioner kroner. I februar 2011 fant Oslostollere 310 kilo hasj, 70 kilo marihuana og 3,1 millioner kroner i en semitrailer. Pengene antas å være oppgjør i forbindelse med narkotikasmuglingen.

Svart økonomi. For næringslivet er det også viktig at valutasmugling blir avdekket, særlig med tanke på den svarte økonomien penge-smugling kan føre til.

– Det er store kostnader forbundet med å drifte det norske velferdssystemet slik vi kjenner det, og en økning av den svarte økonomien truer selve eksistensen til det norske velferdssamfunnet. Videre truer slik aktivitet muligheten for seriøse aktører innenfor arbeidslivet til å bedrive en seriøs og lovlig forretningsvirksomhet, ved at de hele tiden blir underbydd av useriøse eller kriminelle aktører i vårt stadig mer internasjonale arbeidsmarked, sier Jan Erik Fåne i Finans Norge.

Å avdekke den usynlige valutastrømmen som pengesugling er med på å lage, er også viktig for å skape et rettferdig næringsliv.

– Det er et enormt utbytte årlig fra arbeids-markedskriminalitet. Dette er midler som forsvinner fra den hvite økonomien og inn i den svarte, der den er med på å finansiere ytterligere kriminalitet. Dette er rent tap ikke bare for norsk næring, men også for det norske samfunnet, sier Fåne.

Han tror det er umulig for norske bedrifter å konkurrere mot virksomheter som holder deler eller hele sin økonomi utenfor det norske systemet.

– Muligheten for å konkurrere mot slike virksomheter vil kun være til stede om kjøperne av tjenestene eller varene prioriterer etikk, moral, lovmessighet og lignende, framfor prisen. Dette må da også kombineres med en klar økning i kontrollvirksomheten som øker mulighetene for å avdekke ulovlig forretningsdrift.

Dørene stengt. Ved gate 50 har dørene til Emirates fly til Dubai stengt og hundene og hundeførerne tar turen gjennom avgangshallen og tilbake til tollområdet. Arbeidsdagen er likevel ikke riktig over for Ted. Før han kan bli med matfar Nils Kenneth hjem til resten av familien snuser han seg fram til nesten 50 000 kroner en 53 år gammel mann forsøkte å ta med seg ut av landet.

For tredje gang i dag kommer den gule tennisballen fram og det er tid for belønning. 🐾

Pust i bakken: Etter en vellykket aksjon er det tid til at kontorsjef Hans Wilhelmsen (t.v) og hundefører Nils Kenneth tar seg en velfortjent pause.

tall&fakta

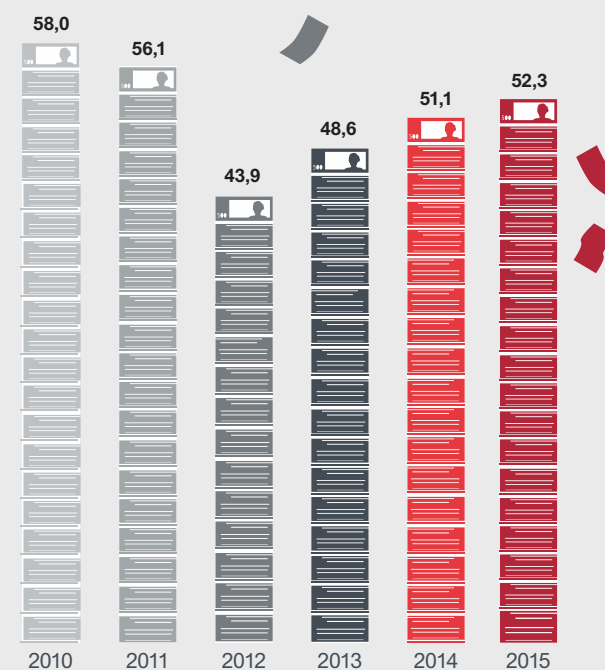
Valutaregisteret

I 2005 ble valutaregisteret opprettet i Norge, her registreres alle grensekryssende transaksjoner, samt informasjon om betaler og mottaker.

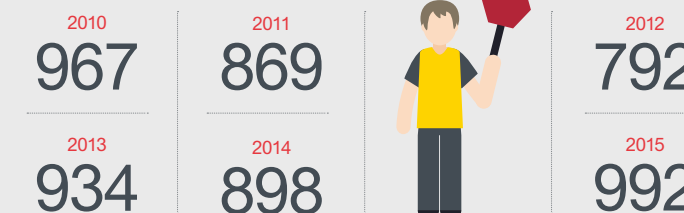
Millionbeslag av valuta

Tolletaten avdekker hvert år millioner i udeklart valuta som blir forsøkt smuglet ut av eller inn i landet.

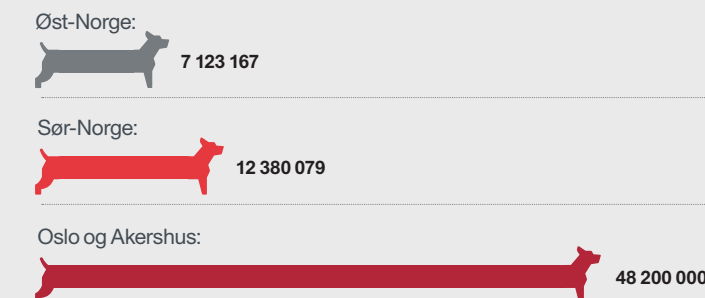
Beslag av valuta i millioner gjort av Tolletaten 2010–2015

Antall valutabeslag 2010–2015

Hundebeslag (totalbeløp) i Tollregionene 2011–2015

Største valutabeslag siste fem år:

1 160 000 kr

Kontrollsted: Værnes
Tollregion: Midt-Norge
Objekt: Person
Funnsted: Bagasje

5 200 000 kr

Kontrollsted: Hjortnes
Tollregion: Oslo og Akershus
Objekt: Transportmiddel
Funnsted: Kupé/førerhytte

1 698 300 kr

Kontrollsted: Tog
Tollregion: Øst-Norge
Objekt: Person
Funnsted: Bagasje

2 020 250 kr

Kontrollsted: Oslo Sentralbanestasjon
Tollregion: Oslo og Akershus
Objekt: Person
Funnsted: Bagasje

3 100 000 kr

Kontrollsted: Osloområdet
Tollregion: Oslo og Akershus
Objekt: Transportmiddel
Funnsted: Hulrom

En studie fra Politihøgskolen hevder at Tolletatens beslag av truede arter, som dyr og planter, er tilfeldige. **Tolldirektoratet er ikke enig.**

Tekst: Tore Skår Foto: Arash Nejad/nyebilder.no

”

Det ser ut til at tollerne først og fremst blir målt på narkotikafeltet.

SIV RUNHOVDE

Doktorgradsstipendiat, Politihøgskolen

Det er Tolletaten som fører kontroll med at innførsel og utførsel av arter som omfattes av konvensjonen følger regelverket. Og er ikke tillatelse i orden, skal varen beslaglegges og saken anmeldes til politiet.

– Tollerne jeg har snakket med beskriver disse sakene som vanskelige å avdekke, tidkrevende og de mener at sakene ofte fører til bagatellmessige sanksjoner etter behandling i rettsapparatet. Beslagene skjer oftest tilfeldig og som noe tollerne kommer over idet de leter etter andre, mer prioriterte smuglervarer, sier doktorgradsstipendiat Siv Runhovde ved Politihøgskolen.

Prioriteres ikke. Det er Miljødirektoratet som forvalter regelverket om CITES. På deres hjemmesider kan man finne en oversikt over hvilke varer som er underlagt CITES-regelverket. Konvensjonen gjelder både levende og døde dyr og planter, i tillegg til produktene av disse artene, slik som

skinn, fjær, tenner og trevirke.

Runhovde påpeker at narkotikakontroller ser ut til å ha høyeste prioritet i Tolletatens arbeid, og at omfanget av beslag av varer som er omfattet av CITES-regelverket er beskjedne.

– Det ser ut til at tollerne først og fremst blir målt på narkotikafeltet. Dermed blir kontroller på dette feltet prioritert, sier Runhovde.

Tydeliggjøre alvoret. Ved utarbeidelsen av studien har Runhovde intervjuet tollere på fem grenseoverganger i tre tollregioner.

– Funnene antyder et behov for å tydeliggjøre alvoret og de potensielle konsekvensene av den illegale handelen med truede arter både på policy og utøvende nivå i Tolletaten, sier hun. ❧

Referanse: Siv Rebekka Runhovde. Seizures of Inconvenience? - Policy, discretion and accidental discoveries in policing the illegal wildlife trade at the Norwegian border, i Crime, Law and Social Change, oktober 2015, volum 64, utgave 2.

Regulert handel

Handel med truede arter er regulert av FNs Konvensjon om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES). Norge tiltrådte denne konvensjonen i 1976, og mer enn 175 land har tiltrådt konvensjonen.

”

Tolletatens beslag av truede arter, som dyr og planter, skyldes ikke bare tilfeldigheter.

ULRICH PFEIL

Seniorrådgiver, Tolldirektoratet

Pfeil jobber som analytiker i kontrollavdelingen i direktoratet. Han mener at Runhovde treffer godt i studien sin. Blant annet sier han seg enig i at narkotika er en viktig prioritering i grensekontrollen. Men han ser også et behov for å nyansere noen av poengene fra studien.

Ikke måltall. – Det blir hevdet i studien at vi har egne måltall for ulike typer narkotika, det ønsker vi å avkrefte.

– Vi har en mer generell innfallsvinkel til grensekontrollen enn det som legges til grunn i studien. Våre risikovurderinger og kontrollaktiviteter er rettet mot flere ulike typer smugling som alle har til felles at smuglingen er profittmotivert. Det gjelder narkotika, men det kan også gjelde alkohol, det kan gjelde tobakk og det kan gjelde CITES-varer, forklarer Pfeil.

Tas på alvor. Pfeil mener videre at Tolletaten tar smug-

ling av CITES-varer på alvor.

– Tolletaten gjør i snitt ett beslag av CITES-varer daglig, og det er ikke noe som kommer av seg selv. Det bør også nevnes at opplæring i regelverket og kontroller knyttet til CITES-varer er en del av grunnopplæringen som alle tollere går gjennom, sier Pfeil.

Tolletaten har også et godt samarbeid med Miljødirektoratet, som har ansvaret for regelverket knyttet til CITES og som kan fagområdet.

Informasjon og opplysningsarbeid. Pfeil understreker at kampen mot handel med truede arter må foregå på flere fronter. Blant annet er det viktig at sakene blir ordentlig sanksjonert i rettsapparatet.

– Dessuten er kontroll ikke eneste virkemiddel mot ulovlig handel med CITES-varer. Informasjon og opplysningsarbeid er også viktige tiltak for å redusere kjøp av slike illegale varer, avslutter Pfeil. ❧

Styrta 500 000 liter alkohol i året

Nesten åtte millionar liter alkohol har til saman enda i sluket til Vectura etter at Toll-etaten har gjort beslag. Ølboksar og spritflasker blir knuste og tømde, men kvar endar det opp til slutt?

Tekst: Karoline Carlsen Foto: Terje Heiestad

FAKTA

Vectura AS

Vectura AS er Noregs leiande logistikkverksemd for alkoholhaldige drikkevarer. Kundane er produsentar, leverandørar, agentar og importørar av alkoholhaldige drikkevarer. Selskapet tek hand om vareflyten frå 40 land. Dei distribuerer 50 millionar einingar årleg til Vinmonopolet, Horeca og andre grossistar. Selskapet blei etablert i 1996.

Må destruerast

All alkohol som Tolletaten beslaglegg, blir destruert, og for enkelte er det spesielt å sjå liter på liter med kostbar drikke bli knust og tømd ut. Alkohol må destruerast av tryggleiksårsaker. Avsendaren og produsenten er ofte ukjend, og sjølv om flaskene kan sjå ekte ut, er det uråd å vere sikker på at drikkevarane stammar frå ein godkjend produsent og ikkje er forfalska.

Sterk lukt

Etter at smuglarvarene er knuste og tømde, heng det ei spesiell lukt i lufta. Øldunsten er kraftig, men blir så vidt overgått av den stadig sterkare spritlukta som spreier seg frå den siste omgangen til knusaren med vodkaflaskene frå Gardermoen.

Full tank

Aedin Yazdan Panah marinerer arbeidsbuksa i ei vinraud væske idet han tek sjansen på å opne den eine tanken for å sjekke kor mykje alkoholhaldig væske som er samla opp. All alkohol går i den same tanken, og sidan over 70 prosent av smuglarvarene er øl, får væska ein alkoholprosent på mellom 5 og 12. Når tankane er fulle, kjem det ein tankbil og tek med seg all væska vidare.

Møkkete
Per Erik Jørgensen henter ut urensset vann fra anlegget. Før det slipper ut igjen i Nitelva skal det gjennom flere renselsesprosesser.

Knusaren

Alkoholdestruksjon er berre ein liten del av verksemda til Vectura AS, men etter at selskapet flytta til nytt anlegg på Gjelleråsen i 2012, er sjølve destruksjonen blitt utbetra. Boksar, flasker og kartongar med smuglarvarer blir tømde i knusaren. Etter at tonnevis med ølboksar har enda i kverna, kontrolleras det at alt framleis er i orden. Når boksane og flaskene blir knuste, renn væska ut og endar opp i eit sluk. Herfrå blir ho pumpa vidare til ståltankar som kan romme 50 000 liter. Sjølve emballasjen blir tørka før han blir frakta til attvinningsselskapet som avfall.

Vraksprit

Tankbilane som fraktar den alkoholhalde væska frå Vectura, køyrer rett til ein fjellvegg på Strømmen i Akershus. Her held Nedre Romerike Avløpssekskap til, og dei bruker væska til å reinse det lokale avløpsvatnet. I reinseanlegget går det for seg ein prosess der avløpsvatnet først blir reinsa for søppel. Så blir sand og feitt fjerna i fleire omgangar før vatnet går inn i tankar som kvar rommar 120 000 liter. Her blir vatnet tilsett alkoholen, som no blir kalla glykol.

Før og etter
Glykolen gir bakteriane i vatnet næring, slik at dei kan bryte ned nitrogenet. I tillegg til glykolen som toletaten sørgjer for, kjøper reinseanlegget sterkare stoff som etanol, men det kostar pengar. Glykolen står for rundt 50 prosent av det som trengst for å reinse vatnet. Det går òg for seg andre prosessar for å reinse avløpsvatnet, men til slutt blir det pumpa vidare frå tankane i fjellet og rett ut i Nitelva.

Smugler den kulturelle arven

Verdenssamfunnet vil med FN i spissen forhindre at historiske kulturgjenstander graves opp og smugles ut fra det krigsherjede Syria. Toll-etaten er med på laget.

Tekst: Karoline Carlsen Foto: UNESCO

Plyndring av kulturminner i krigsherjede land for å tjene penger har skjedd i all tid. Med krigen i Syria står mye av historiens viktigste kulturarv i fare. FN karakteriserer omfanget av ødeleggelsene og plyndringen større enn noen gang tidligere i vår tid. Kulturskatter fra Palmyra og andre oldtidsbyer graves opp, blir smuglet ut og solgt.

Utfordringer. FN sendte i februar i fjor et sterkt signal om at verdenssamfunnet må ta ansvar for å forhindre ødeleggelsene. Nå vil norske myndigheter forsterke søkelyset, kunnskapen og samarbeidet for å hindre at kulturminner importeres ulovlig til landet, men utfordringene er flere, for Norge og andre land.

– Hovedutfordringen er at kulturminner er vanskelig å oppdage. Det kan være en statue eller en mynt, sier seniorrådgiver Anders Flekke i kontrollavdelingen i Tolldirektoratet.

Å skille en ulovlig kulturgjenstand fra andre gjenstander er ikke lett i en kontroll-situasjon. Det finnes få eksperter på syriske kulturminner i Norge, men i Tolletaten utarbeides det standardiserte rutiner med riktig hjelp fra faste eksperter.

Få beslag. Internasjonalt er det også utfordringer.

– Vi ser bilder og videoer fra områdene i »

Før: Slik så gamlebyen i Aleppo ut før 2010.

Etter: Nå er det tydelig at flere historiske bygninger som Umayyade moskeen har blitt ødelagt.

Plyndringen av Syria

Syria består av flere oldtidssteder som UNESCO har utpekt som noen av verdens viktigste felles kulturarvsteder. FNs sikkerhetsråd vedtok 12. februar 2016 en resolusjon som forplikter medlemsland til å iverksette tiltak for å hindre at ekstremistgrupper i Irak og Syria skaffer seg inntekter ved å plyndre og selge kulturminner.

Hvem står bak?

IS, den kurdiske YPG militsen, Taliban, Al-Quadia og andre opprørere står bak mye av plyndringen. Dette for å tjene penger så de kan finansiere og drive egen virksomhet. I tillegg til skremselspropaganda rettet mot vesten.

Hvem vinner?

Det er en klar profittkjede, der de som graver opp og smugler sitter igjen med minst penger. Mange av varene omsettes på det illegale markedet, men noen av gjenstandene får falske eksportbevis og selges åpent på nett.

Hvor blir det av?

Tyrkia og Libanon nevnes som transittland ut av Syria. Etterspørselen er imidlertid i Europa og USA som dermed har det største markedet. Diverse museer forteller at de har fått tilbud om å kjøpe kulturminner fra Syria.

Hva er straffen?

Ulike land straffer ulovlig innførsel av kulturminner forskjellig. I Norge risikerer du to års fengsel i henhold til kulturminneloven. Straffen kan også bli utvidet dersom straffeloven og heleriparagrafen blir tatt i bruk.

” Hovedutfordringen er at kulturminner er vanskelig å oppdage. Det kan være en statue eller en mynt.

Seniorrådgiver, Anders Flekke

Syria som er plyndret og ødelagt. Kulturskatter er helt gravd opp og fjernet, sier Renate Wejset og Bjørgulf Andersen ved vareførselsseksjonen i Tolldirektoratet.

– Men det gjøres få beslag på verdensbasis, sier Anders Flekke. Forklaringen er sammensatt, for selv om problemet er reelt er det en liten gruppe som kjøper disse kulturminnene og dermed skaper etterspørselen. De kjenner markedet de handler i godt og det kommer få tips om smuglingen og videresalget.

– Kulturminner er ofte svært kostbart, markedet er lite og de vet hvem de skal handle hos for å holde det skjult, sier Flekke.

Forfalsker bevis. Noen kulturminner finner veien til det åpne markedet via auksjonshus og auksjoner på nett. I disse tilfellene har gjenstandene ofte blitt hvitvasket på veien og fått et forfalsket offisielt eksportbevis.

– Noen auksjonshus stiller ikke så strenge krav til papirene som følger gjenstanden, og dermed kan en ulovlig

eksportert kulturgjenstand fra Syria havne i hendene på en kjøper som i utgangspunktet ikke gjør noe ulovlig, sier Flekke.

UNESCO oppfordrer imidlertid samlere, museer og auksjonshus til å være skeptiske når de får inn gjenstander som kan stamme fra Syria.

– Alle må bidra. Vi som rettshåndhevere, men også samlere og næringsliv har et etisk ansvar. Det er etterspørselen som fører til plyndring og smugling.

Økt samarbeid. For å møte noen av utfordringene har det i Norge blitt fokusert på økt samarbeid på tvers av etater. I desember ble det holdt Nordisk ministerråd for å bedre det nordiske samarbeidet.

– Vi er avhengige av at kulturdepartementet, utenriksdepartementet, riksantikvaren og kunstsperter nasjonalt og internasjonalt samarbeider med oss. Vi vil drive en mer målrettet kontroll. For å få til det er vi avhengig av en god informasjonsflyt, og de samme tipsene som andre institusjoner får, sier Flekke. \

Rødliste

Unesco har en rødliste over gjenstander de frykter kan bli smuglet ut av Syria. Lista skal hjelpe eksperter og rettshåndverere å identifisere syriske gjenstander. Her er et utdrag:

Skrifter

Materiale: keramikk, leire, terrakotta, metall, stein og papir
Periode: Tidlig bronsealder til den ottomanske periode (tredje millennium fvt. til 1918 evt.)

Arkitektur – diverse

Materiale: forskjellige elementer i stein, marmor, terrakotta, tre, keramikk, glass, leire
Periode: Forhistorisk tid til ottomanske periode

Tilbehør – smykker og instrumenter

Materiale: metall, stein, leire, tre, bein, skjell, metal
Periode: Forhistorisk tid til ottomanske periode

Tilbehør – våpen og verktøy

Materiale: stein, metall
Periode: Forhistorisk tid til ottomanske periode

Mynter og tessera

Materiale: Metall, terrakotta, keramikk, leire
Periode: akamenide til ottomanske periode

Se bilder og hele lista på: <http://icom.museum/>

Nå blir legemidlene brent

Salget av legemidler på internett har eksplodert de siste årene. Skadevirkningene ved å bruke disse medisinene kan være alvorlige. Etter lovendringen i oktober blir mange farlige legemidler brent.

Tekst: Karoline Carlsen Foto: Hampus Lundgren

Brennes: Sammen med tonnevis av søppel brennes legemidlene i en ovn som holder 900 grader.

Plukker ut: Erfarne tollere jobber målrettet når de plukker ut postsendinger til ytterligere kontroll.

Fra midten av 2000-tallet begynte Tolletaten å se en økning i kjøp av legemidler på nett og de siste årene har det eksplodert. Nordmenn bestiller hjertemedisiner, antibiotika, herpesmedisiner, potensmidler, sovetabletter og diverse legemidler fra utenlandske nettbutikker. Forsendelsene ender hovedsakelig hos Postens godssenter på Alnabru, der også Tolletaten har kontorer. Postsendinger over grensen og netthandel generelt har økt voldsomt de siste årene, noe som gjør tollernes jobb krevende. Blant pakkene fra hele verden leter de etter ulovlige varer, narkotika og legemidler.

Lovendringen. Før 1. oktober 2015 var det mest legemidler utenfor EØS som ble stanset av Tolletaten, men i høst kom lovendringen som skjerpet regelverket. Nå er det kun lov for privatpersoner å importere legemidler til eget bruk fra EØS-området dersom de er reseptfrie og godkjent i Norge med norsk pakningsvedlegg og norsk tekst på pakningen.

Samtidig ble det også tillatt for Tolletaten å destruere tilbakeholdte legemidler. Før 1. oktober ble alt returnert til avsender, som dermed kunne prøve å sende det på nytt i håp om at det til slutt ville komme fram.

Erfaringene for tollerne på Alnabru et halvt år senere, er at lovendringen har gjort det lettere å håndheve regelverket.

– Vi ser mange legemidler som kommer fra særlig England eller Tyskland, men når man ser nøyer på opprinnelsen så er det egentlig fra India eller andre tredjeland, men har blitt omdirigert via et europeisk land nettopp for å få det til å se bedre ut, sier tolloverspektør Hanne Wickstrøm som er fagansvarlig for legemidler på Alnabru.

Antibiotika: Medisiner som krever resept i Norge blir ofte funnet i postforsendelsene. Dette er en form for antibiotika som må injiseres.

Kontroll: Fagansvarlig for legemidler Hanne Wickstrøm.

Det er mer eller mindre ingen utenlandske selskaper som innfrir de norske kravene, og dermed blir ingen legemidler tillatt importert.

Fra 1. oktober fikk Tolletaten også muligheten til å destruere ulovlige legemidler, noe som gjør at legemidlene blir fysisk fjernet fra markedet. Denne prosessen er imidlertid noe mer komplisert fordi det fører til en mer tidkrevende prosess fra Tolletatens side, og en klagemulighet for kjøperen. Derfor returnerer fortsatt Tolletaten noen av legemidlene som blir stanset.

– Vi destruerer de mest alvorlige medisinene vi finner, men det kommer så store mengder at vi samtidig må returnere en del av de mindre alvorlige legemidlene som urter for å håndtere mengden, sier Wickstrøm.

Tolloverspektøren håper imidlertid at norske forbrukere snart slutter å kjøpe legemidler på nett. Hun tror destruksjonen kan bidra til dette.

– Når det destrueres kan ikke kunden kreve pengene tilbake fra avsender, noe som ofte skjer når vi returnerer varene. Det forteller også mottakeren noe om alvorlighetsgraden. Vi destruerer fordi vi »

Mye post: De enorme postmengdene gjør at tollerne har mye å gjøre. Gjennom arbeidsdagen plukker de stadig ut ulovlige legemidler fra postforsendelsene. Det er umulig å undersøke all post, men det foregår stikkprover i tillegg til at de rutinerne tollerne ofte vet hva de skal se etter.

Beslagene: Legemidlene som beslaglegges samles opp og kjøres til forbrenningsanlegget på Klemetsrud for å bli destruert.

tror det potensielt kan være farlig, sier hun.

Selv om flertallet av postsendingene kommer via postterminalen på Alnabru, tilbakeholdes også legemidler andre steder i landet, og hos kurerselskaper for eksempel på Gardermoen.

Stor risiko. Hvorfor stadig flere velger å bestille legemidler som blant annet krever resept og som er forbundet med til dels alvorlige lidelser på nett, kan hverken Tolletaten eller Legemiddelverket gi noe fasitsvar på. For noen er det trolig et resultat av at de har satt sin egen diagnose ved hjelp av Google, og at de medisinerer seg deretter. For andre handler det om pris og tilgjengelighet.

– Tilbakemeldinger vi har fått gir inntrykk av at det går mye på pris, at de får ting som ikke selges i Norge, at de ønsker å kjøpe produkter som krever legekontakt i Norge og at de frykter ikke å få resepten de ønsker, sier rådgiver Marthe Amundsen i Legemiddelverket.

Det er heller ikke alle som vet at det de bestiller ikke er lovlig i Norge.

– Noen av disse nettbutikkene ser veldig seriøse ut, med bilder av ansatte i legefrakker. Men når man ettergår disse selskapene er det vanskelig å se hvor legemidlene egentlig produseres og hvor pengene går, sier Hanne Wickstrøm.

For det er helse risikoen Tolletaten og Legemiddelverket er opptatt av. Mange av medisinene kommer uten pakningsvedlegg og det er vanskelig å vite sikkert hva de inneholder, eller under hvilke omstendigheter de har blitt produsert. Å handle legemidler på nett kan være å gamble med helsa.

– En stor andel av disse legemidlene er falske og inneholder ofte ikke det som står på pakken. Doserne kan være for lave slik at man ikke oppnår effekt, eller for høye med risiko for alvorlige bivirkninger.

Når man sender legemidler i posten, uansett om de er falske eller ikke, har man heller ingen garanti for at de er blitt oppbevart på en måte som ivaretar kvaliteten, sier Marthe Amundsen.

Mange av de falske legemidlene produseres i skitne lokaler uten noen form for myndighetskontroll. Produsentene er ofte ikke nøye på hva slags ingredienser de bruker, men bruker heller penger på pakningsutstyret som skal prøve å etterligne originalen.

Oppsøk legen! Legemiddelverkets klare råd til norske forbrukere er å oppsøke legen dersom du er syk, ikke prøve å selvmedisinere på internett.

Selv om mange av legemidlene som stanses ser ut som de er profesjonelt produsert, er det for Hanne Wickstrøm utrolig at norske forbrukere tar sjansen på å putte slike medisiner i munnen.

– I går fant vi tabletter med penicillin, limt fast på en papplatt, sier hun samtidig som hun åpner en ny forsendelse som også viser seg å inneholde en form for antibiotika. Medisinene kommer uten pakningsvedlegg og det er en flytende væske som må injiseres med sprøyte.

Tolloverinspektøren tror mange rett og slett ikke tar inn over seg farene de utsetter seg for ved å bruke denne typen legemidler.

I Norden har blant annet kosttilskuddet Fortodol vist seg å føre til alvorlig leversvikt og til og med død. I Norge kjenner man til sju tilfeller av leverbivirkninger som kan knyttes til bruk av kosttilskuddet.

Etter seks måneder med nytt regelverk skal den første haugen med legemidler destrueres. Fire fulle sekker med medisiner blir fraktet til forbrenningsanlegget hvor det blir brent opp sammen med resten av søpla. \

fakta
Falske legemidler

WHO anslår at over 50 prosent av alle legemidler kjøpt via illegale nettsider er falske.

Klagefristen

Når Tolletaten har besluttet destruksjon er det forsenderselskapet som varsler mottakeren, som har ti dager på å sende et tilsv. Legemiddelverket behandler saken og fatter et vedtak som det er tre ukers klagefrist på. Dersom mottaker ikke klager innen fristen blir legemiddelet destruert. I enkelte tilfeller blir det utstedt en importtillatelse men dette er kun i særskilte tilfeller hvor det er snakk om liv og helse.

1 000 destruksjonsmeldinger

Siden lovendringen har det på Alnabru blitt skrevet over 1 000 destruksjonsmeldinger til norske forbrukere. Av disse er det rundt 40 stykker som har sendt tilsv. til Legemiddelverket. Både Legemiddelverket og Tolletaten får mange henvendelser fra folk som er uenige i regelverket.

Ikke vitaminer

Da regelendringen trådte i kraft omhandlet den også høydose vitaminpreparater, men etter voldsomme reaksjoner ble vitaminer flyttet fra legemiddelregelverket til næringsmiddelregelverket. Dermed blir ikke vitaminer til oral bruk lenger omfattet av regelverket.

Sjekk hva som regnes som legemidler på legemiddelverket.no
Les mer på legemidlerfrautlandet.no

Enige: Etter år med forhandlinger ble avtale underskrevet.

OVER GRENSEN BALI

Nærmere ny handelsavtale

Ni år etter at WTO-forhandlingene om den nye internasjonale handelsavtalen (TFA) startet, ble medlemslandene enige på Bali i 2013. I desember i fjor sluttet Norge seg til avtalen som kan tre i kraft i løpet av 2016.

Tekst: Karoline Carlsen
Foto: WCO

TFA-avtalen skal forenkle verdenshandelen, redusere kostnader og gi åpenhet rundt regelverk. Det var en tidkrevende prosess å bli enige om avtalen fordi alle avtaler i verdens handelsorganisasjon (WTO) må vedtas enstemmig. Til slutt ble alle medlemslandene enige, men for at avtalen kan trå i kraft må to tredjedeler av medlemslandene også slutte seg til avtalen.

I dag har 70 land gjort det, men 39 land mangler fortsatt for at avtalen skal bli gjeldende. Det er sannsynlig at tilstrekkelig antall land slutter seg til avtalen i løpet av 2016.

Stiller krav. Avtalen stiller flere krav når den trer i kraft, blant

annet til publisering av lover, regler og prosedyrer for å skape større forutsigbarhet, men også som ledd i korrupsjonsbekjempelsen. Det er krav til gjennomføring av konsultasjoner med næringslivet for å se på forenklinger i vareførselsprosedyrene, og det er krav til enkle prosedyrer, blant annet må medlemslandene tilby næringsdrivende bindende forhåndsuttalelser om klassifisering og opprinnelse.

– Tollsatsene har blitt mer og mer redusert de siste årene, men vi ser at kompliserte grenseprosedyrer, høye gebyrer og ubegrunnede kontroller kan være kostbare og vel så begrensende for verdenshandelen. Derfor har man blitt enige om denne avtalen for å gjøre verdenshandelen mer

effektiv, sier seniorrådgiver Helge Lindrup i Tolldirektoratet.

Avtalen åpner også opp for tollsamarbeid mellom WTO-landene. Det betyr at man kan dele informasjon og be om bistand fra alle 162 medlemsland, for å avdekke unndragelser.

Lovendring. I Norge har tilslutningen til avtalen ført til endringer i Tollloven for å oppfylle kravene.

Når avtalen trer i kraft må Norge ha en nasjonal handelsfasiliteterkomité, bestående av deltakere fra grensemyndigheter og næringslivet. Hvem som skal lede komiteen er ikke avgjort, heller ikke hvilke representanter fra næringslivet som skal delta. \

Tolldagen 2016

Mandag 14. november arrangeres Tolldagen 2016. Dette er et viktig møtepunkt for Tolletaten og næringslivet, så sett av datoen allerede i dag. Dette blir fjerde gang Tolldagen arrangeres og arrangementet vil finne sted på Oslo Kongressenter.

Kort innpå PROSJEKTLEDEREN

Karianne Løken er prosjektleder for arbeidet med Nye Toll.

LEDER ARBEIDET SVEIN RUSTAD

Svein Rustad jobber i Tolldirektoratet, og har siden juni 2015 vært Tolletatens prosjektleder i arbeidet med overføring av oppgaver fra Tolletaten til Skatteetaten.

Innførsels- mva til Skatteetaten

Fra 2017 tar Skatteetaten over ansvaret for innførselsmverdiavgift. I fremtiden skal mva-registrerte virksomheter ikke lenger betale mverdiavgiften ved innførselen.

I stedet skal mva-registrerte virksomheter oppgi, beregne og betale mverdiavgift ved innførsel av varer sammen med innenlands mverdiavgift. Dagens omsetningsoppgave erstattes av ny skattemelding for mverdiavgift.

Tolletaten bidrar i et prosjekt som Skattedirektoratet har opprettet for å gjennomføre disse endringene.

– Vi skal blant annet bidra til at

den nye ordningen blir kjent for næringslivet. Det er også viktig for oss at vi får gjort nødvendige systemtilpasninger i TVINN, blant annet utformingen av tolldokumentasjonen som en følge av utsatt avregning, sier Svein Rustad som leder dette arbeidet fra Tolletatens side.

Tolletaten vil også utføre innførselsoppgaver på vegne av Skatteetaten knyttet til de uregistrerte avgiftspliktige, både for innførselsmverdiavgiften og særavgiftene. Disse skal som før betale på tollstedet ved innførsel, men eventuell videre saksbehandling håndteres av Skatteetaten.

Dette er den andre fasen i

arbeidet med overføring av oppgaver fra Tolletaten til Skatteetaten. Fra 1. januar 2016 overtok Skatteetaten ansvaret for forvaltningen av særavgifter for registrerte avgiftspliktige og motorvognavgifter, samt alle innkreivingsoppgaver. Overføringen av disse oppgavene fører ikke til endringer i de pliktene man har ved inn- og utførsel av varer etter lov om toll og vareførsel. Alle varer skal fortsatt rapporteres, framlegges og deklarerer til tollmyndighetene som i dag. \

Overføringen av disse oppgavene fører ikke til endringer i de pliktene man har ved inn- og utførsel av varer etter lov om toll og vareførsel. Alle varer skal fortsatt rapporteres, framlegges og deklarerer til tollmyndighetene som i dag. \

Vil du vite mer?
Følg med på [toll.no](#)

REGELENDRING

Søk om klassifisering i Altinn

Fra 3. februar må du søke om bindende klassifiseringsuttalelser digitalt via Altinn. Årlig mottar Tolletaten rundt 6 000 klassifiseringsøknader. Etaten avgjør hvordan det enkelte produkt skal klassifiseres og hvilket varenummer i tolltariffen som skal brukes. Søknadsskjemaet ligger på www.altinn.no/Skjema-og-tjenester/. Søknader som mottas på papir blir returnert med beskjed om å søke via Altinn.

REGELENDRING

Nye krav til eksport av brukt elektronikk

Fra årsskiftet ble det innført krav til testing og dokumentasjon av eksport av brukte elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter). Bakgrunnen er at Miljødirektoratet de siste årene har avdekket at store mengder el-avfall eksporteres ulovlig. EE-produkter inneholder farlige stoffer, og det kan derfor få store konsekvenser for miljø og helse dersom avfallet ikke behandles riktig. De nye kravene innebærer blant annet at produktene må emballeres og skal testes før eksport.

Får dette betydning også for næringslivet?

– Ja, det kan det. Vareførsel er av våre sentrale arbeidsoppgaver. Vi skal se på hvilke tjenester vi utfører for næringslivet i dag, hvordan vi kan gjøre dem bedre, og om det er ting som bør gjøres på nye måter.

Vil næringslivet få en stemme i dette arbeidet?

– Vi kommer til å opprette en referansegruppe med deltakere fra næringslivet. Dette blir en viktig gruppe for oss i utviklingsarbeidet.

Skal forbedre SafeSeaNet

Ti måneder etter at SafeSeaNet Norway ble fullverdig, har Kystverket begynt å jobbe med forbedringer.

Foto: Bård Gudm

Enklere: Med SafeSeaNet trenger næringslivet bare å melde inn i en portal.

I fjor sommer ble SafeSeaNet Norway en fullverdig nasjonal meldingsportal for skipsfarten basert på gjeldende regelverk, når skipsmeldinger til havnene ble inkludert i tillegg til Tolletaten, forsvaret, politiet, og Sjøfartsdirektoratet.

– Overgangen til digitale meldinger via portalen forenkler og effektiviserer meldeflyten mellom skip og havn, sier seniorrådgiver Tor-Inge Miljeteig i Kystverket.

Nå er alt på ett sted og det er slutt på meldinger via faks, telefon og e-post.

Det er Kystverket som eier og drifter SafeSeaNet, og de jobber stadig med forbedringer.

– Vi jobber med en teknisk løsning som vil utvide rapporteringen av sikkerhetsmeldinger for anløp til, og seilas mellom, alle norske havneanlegg, i tråd med den nye meldepiktforplikten som ble innført 1. januar 2016, sier Miljeteig.

«Overgangen til digitale meldinger via portalen forenkler og effektiviserer meldeflyten mellom skip og havn»

Seniorrådgiver i Kystverket, Tor-Inge Miljeteig

Skipsfarten sender i dag 245 000 færre meldinger til myndighetene enn før SafeSeaNet ble etablert. Det betyr at de bruker 11 600 færre timer på utfylling av meldinger, noe som tilsvarer 480 dager.

Tanken bak meldingsportalen var også å gjøre det enklere for skipene og kapteinene å fokusere på navigasjon og sikkerhet om bord. Som et hjelpemiddel for å oppnå dette, arbeides det med muligheten for å forhåndsregistrere fartøys- og anløpsopplysninger når man ikke er koblet til internett.

I sommer ble det også obligatorisk å melde skipsanløp elektronisk til tollmyndighetene i SafeSeaNet. Erfaringer fra Tolletaten og tilbakemeldinger fra skipsfartsnæringen viser at digital rapportering av skipsanløp er både tids- og kostnadsbesparende for næringen og et bedre kontrollverktøy for Tolletaten. Totalt kommer det inn 20 000 tollmeldinger i kvartalet. \

OFTE STILTE SPØRSMÅL EKSPERTENE SVARER

1. Skal jeg fortsatt kontakte Tolletaten for spørsmål om tollkreditt?

Nei. Fra 1. januar ble alle funksjoner som tollkassereravdelingen hadde, overført til Skatteetaten. Alle spørsmål om søknad om tollkreditt, kredittgrenser, garantier, stenging eller åpning av stengt tollkreditt, utbetalinger eller innbetalinger mv. må rettes til Skatteetaten. Du må også henvende deg til Skatteetaten om spørsmål du måtte ha om «gamle» saker som er registrert før årsskiftet.

2. Skal jeg kontakte Tolletaten når jeg savner en sending fra utlandet?

Nei. Tolletaten hverken mottar eller lagrer sendinger fra utlandet. All logistikk med varesendinger ivaretas av transportørene / speditørene, og de skal til enhver tid ha oversikt over hvor i systemet sendingene befinner seg og deres status. Du skal alltid ta kontakt med transportøren / speditøren for informasjon om sendinger.

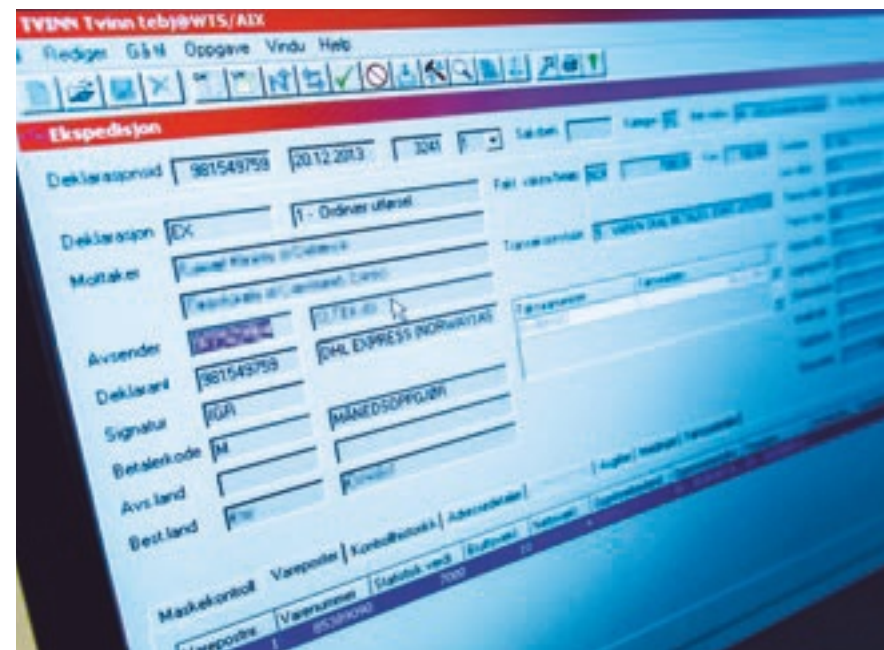
3. Kan jeg få tilbake særavgiften, hvis for eksempel sjokoladen jeg innfører er bedervet?

Tolletaten kan refundere særavgiften dersom du gjennomfører varene. Du sender da en egen søknad til Tolletaten hvor du forklarer hvorfor du søker refusjon og legger ved nødvendig dokumentasjon. Dersom du destruerer varene, får du ikke refundert særavgiften. Tolletaten har ikke hjemmel til å refundere særavgift etter destruksjon.

Deklarasjoner i TVINN

I 2015 mottok Tolletaten 7,1 millioner deklarasjoner i TVINN, 5,7 millioner innførselsdeklarasjoner og 1,4 millioner utførselsdeklarasjoner.

4 tips til hvordan du blir best på tollbehandling av varer ved import

1 Finn kursoversikten!

Gå inn på toll.no og velg fanen «Bedrift», klikk på «Meld deg på kurs». Her får du opp oversikten over faste kurs vi tilbyr. Ved å klikke på lenkene finner du alt du trenger å vite, blant annet kursinnhold, tidspunkt og priser. Alle kursene holdes i tollbygget på Gardermoen, og instruktørene er erfarne tolltjenestemenn.

2 Jeg vet ingenting om rutiner og prosedyrer?

Fortvil ikke! Basiskurset er midt i blinken for deg. Du trenger ingen forkunnskaper for å gjennomføre dette kurset. Vi følger et parti karameller fra selger i Tyskland til de er levert mottaker i Norge ferdig fortollet. Vi går gjennom transitteringsprosedyren, grensepassering, ankomst tollager og selve fortollingen i TVINN før utlevering. Når kurset er ferdig, sitter du med en ferdig utfylt tolldeklarasjon foran deg og vet hva informasjonen i de forskjellige rubrikkene står for.

3 Jeg har basiskunnskapene!

Har du noe erfaring eller har gjennomført basiskurset, kan du velge et av våre øvrige kurstilbud avhengig av hva du trenger i din jobbsituasjon. Har du behov for mer informasjon om frihandel og preferansetollbehandling? Eller ønsker du mer informasjon om tollagerdrift? Eller trenger du mer kunnskap om klassifisering av varer og tolltariffens oppbygging? Finn kursene som passer deg og din jobb.

4 Hvorfor kurs?

Kunnskap om rutiner og prosedyrer er nødvendig for at du skal følge opp deklareringsplikten du som importør har overfor Tolletaten. Det er du som importør som er ansvarlig for riktig deklarerer selv om du benytter en speditør til dette.

Her finner du kursoversikten:

www.toll.no/no/bedrift/kurs/

KURS

April og mai 2016

Basiskurs i tollbehandling 10. og 24. mai.

Passer for: Alle som tollekspederer varer eller driver virksomhet knyttet til import eller eksport.

Klassifisering 11. mai

Passer for: Alle som tollekspederer varer eller driver virksomhet knyttet til import eller eksport.

Klassifisering av klær 13.april

Passer for: Alle som importerer eller eksporterer klær.

Klassifisering av næringsmidler 19. og 20. april

Passer for: Alle som importerer eller eksporterer næringsmidler.

Opprinnelsesregler og preferansetollbehandling 12.april og 25.mai

Passer for: Alle som importerer eller eksporterer varer eller vurderer å starte med det.

Tollagerhold 26.april og 26.mai

Passer for: Alle som har tollager, vurderer å skaffe seg det eller vil vite mer om det.

Toll- og avgiftsfritak, midlertidig innførsel og tollverdi 12.mai

Passer for: Speditører, deklarerer og kontrollere

Utførsel 31.mai

Passer for: Alle som eksporterer varer, speditorar og kontrollere

Særavgifter 27.april

Passer for: Alle som importerer eller produserer særavgiftspliktige varer.

Alle kurs holdes i Tolletatens bygg på Oslo Lufthavn Gardermoen, Edvard Griegs vei.

For mer informasjon og påmelding: toll.no/kurs

HELT PÅ GRENSEN

Hårsmugler tatt på fersken

En 34 år gammel mann ble stanset på Sola lufthavn i Stavanger med 290 pakker med løshår i bagasjen. Mannen forklarte at håret var til privat bruk, noe tollerne ikke festet lit til. De mistenker at han skulle videreselge det i en butikk. Håret, med en verdi på rundt 10 000 kroner, ble beslaglagt.

Foto: Ruben Skjelke